

SUSTAINABILITY AND COMPETITIVENESS OF TOURISM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

SUSTENABILITATEA ȘI COMPETITIVITATEA TURISMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA: PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI

GANENCO Alexandra, studentă, specialitatea: FB

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: gananenco.alexandra@ase.md

Abstract: The tourism sector in the Republic of Moldova holds significant potential for economic growth, job creation, and regional development. However, its sustainable and competitive expansion faces multiple challenges, including inadequate infrastructure, limited international promotion, and environmental concerns. This study evaluates key tourism indicators, highlights sectoral challenges, and identifies opportunities for sustainable development. The findings emphasize the need for balanced resource utilization, investment in infrastructure, digitalization, and strategic marketing. Strengthening Moldova's position as an attractive destination requires integrated policies, international collaborations, and support for ecotourism initiatives.

Keywords: tourism, competitiveness, sustainability, domestic tourism, receiving tourism, ecotourism

JEL CLASSIFICATION: Z32, Z33, O11, M13, M38

INTRODUCERE

Avem o țară mică, dar frumoasă. Cu toate că nu dispunem de resurse naturale care să uimească prin grandoarea lor munte, mare, cu un relief preponderent de câmpie și stepă reușim să dăm valoare bogăției de care dispunem și să oferim un spectru larg de servicii în domeniul turismului.

Importanța studiului constă în subliniere potențialului de dezvoltare în domeniul turismului, care ar putea atrage investițiile străine, sursă de venit care contribuie la majorarea numărului locurilor de muncă pentru localnici, în special oferind posibilități persoanelor din mediul rural. Totuși, pentru a asigura o dezvoltare durabilă a acestui sector, este necesară o abordare echilibrată între exploatarea resurselor turistice și protejarea patrimoniului natural și cultural.

Obiectivele studiului acestei lucrări este în evaluarea indicatorilor ce descriu activitatea din domeniul turismului și identificarea problemelor și evidențierea posibilităților de dezvoltare a acestui sector pentru a garanta sustenabilitatea și competitivitatea pe plan internațional.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Conceptul de sustenabilitate în turism implică gestionarea eficientă a resurselor, minimizarea impactului negativ asupra mediului și promovarea incluziunii sociale. În același timp, competitivitatea turistică se referă la capacitatea unui stat de a atrage vizitatori prin servicii de calitate, infrastructură modernizată și strategii eficiente de marketing. Această cercetare își propune să analizeze principalele provocări și oportunități ale turismului în Republica Moldova, oferind recomandări pentru dezvoltarea unui sector turistic durabil și competitiv.

Potrivit Organizației Mondiale a Turismului (ONU Turism, 2024) turismul **sustenabil** reprezintă turismul care ia în considerație pe deplin de impactul său economic, sociale și de mediu actuale și viitoare, satisfăcând nevoile vizitatorilor, profesioniștilor, mediului și comunităților gazdă. Orientările și metodele de management pentru dezvoltarea turismului durabil sunt aplicabile tuturor formelor de turism și tuturor tipurilor de destinații, inclusiv turismului de masă și diferitelor segmente specializate. Principiile durabilității acoperă aspectele de mediu, economice și socio-

culturale ale dezvoltării turismului și scopul este de a găsi echilibrul potrivit între aceste trei dimensiuni pentru a garanta viabilitatea acestuia pe termen lung.

În ultimii patru ani, începând cu 2021, se observă o tendință de creștere în domeniul turistic. Astfel conform datelor Biroului Național de statistică din anul 2024, Produsul Intern Brut a fost constituit în proporție de aproximativ de 3% din rezultatul activităților turistice, după cum urmează:

(1) artă, activități de recreere și de agrement, au constituit 1,1% din formarea PIB, o majorare de 0,2%, comparativ cu același indicator în anul precedent și o creștere a VAB pe activitățile respective cu 16,3%; (2) activități de cazare și alimentație publică cu o pondere de 1,8% la formarea PIB, cu crescut cu 0,1% și o creștere a VAB cu 9,1%. (Biroul Național de Statistică, 2025)

Această majorarea a fost determinată de modificarea mai multor indicatori statistici de caracterizare a turismului, capacitatea și frecventarea structurilor de primire turistică colectivă cu funcțiuni de cazare turistică, precum și activitatea turistică a agenților de turism și turoperatorilor (Biroul Național de Statistică, 2025), precum: (1) numărul total de structuri de cazare, de camere și locuri-pat din camerele existente; (2) numărul de turiști cazați și de înnopțări ale turiștilor în structurile de cazare; (3) numărul turiștilor și excursioniștilor participanți la turismul intern, receptor și emițător; (4) activitatea agenților de turism după scopul vizitei.

Analizând dinamica numărului total al unităților de cazare din Republica Moldova, în conformitate cu datele prezentate în figura 1, putem observa o majorare continuă a acestui indicator. Astfel începând cu anul 2015, până în 2024 numărul unităților de structuri totale a crescut de la 249 de unități la 300, ceea ce constituie o majorare cu aproximativ 20,48%.

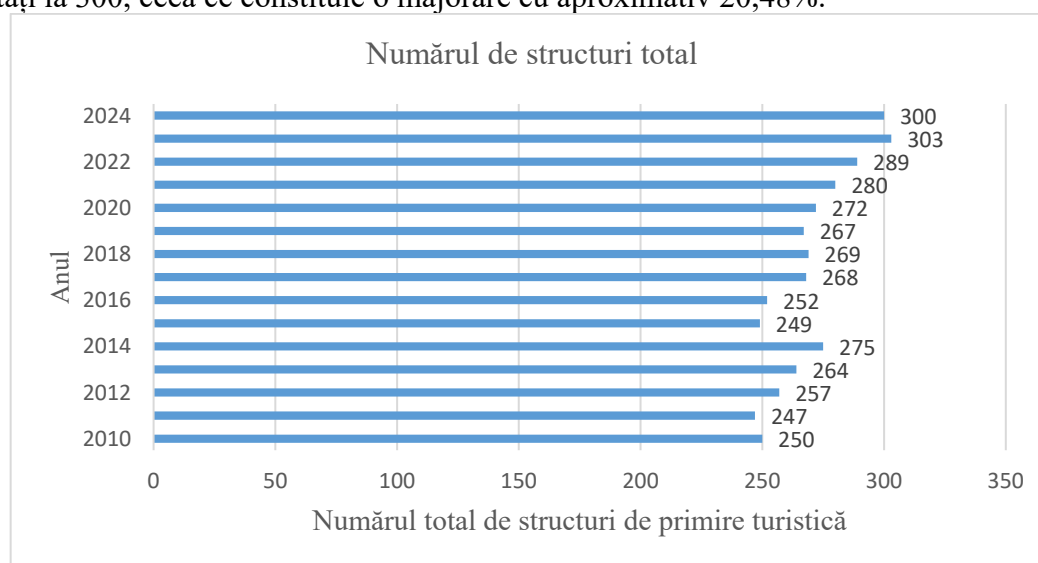

Figura 1. Numărul de structuri de primire turistică

Sursa: Banca de date statistice a Biroului Național de Statistică

Deschiderea unor noi structuri de primire turistică a fost catalizată de pandemia COVID-19, chiar în timpul acesteia în anii 2019-2022, în pofida tuturor restricțiilor care limitau contactul fizic dintre persoane și manifestările de masă, au fost deschise 22 de structuri turistice. Limitările de a călători peste hotarele țării au dus la explorarea infrastructurii turistice naționale. (Biroul Național de Statistică, 2025)

Această tendință de creștere subliniază interesul tot mai mare pentru turismul intern și relevă oportunitățile de dezvoltare a acestui sector. Creșterea numărului de structuri de cazare și adaptarea acestora la cerințele actuale ale turiștilor demonstrează atât reziliența industriei turistice din Republica Moldova, cât și necesitatea unor politici sustenabile și a unor investiții strategice. În acest context, este esențială adoptarea unor măsuri menite să consolideze infrastructura turistică, să promoveze destinațiile locale și să asigure un echilibru între creșterea economică și protejarea patrimoniului natural și cultural.

Conform datelor din figura 2, care analizează evoluția numărului de vizitatori în perioadă 2018-2024, în urma pandemiei COVID-19 nivelul general al numărului de vizitatori din 2019-2024 a crescut considerabil cu 47,61%, ceea ce reprezintă 232,2 mii persoane. În ceea ce privește numărul turiștilor străini veniți în R. Moldova, turismul receptor, în 2018 a constituit 19,3 mii de oameni, iar în 2024 acest indicator a înregistrat valoarea de 67,6 mii persoane, prin urmare în decursul a 6 ani numărul persoanelor care vizitează R. Moldova a crescut de 3,5 ori.

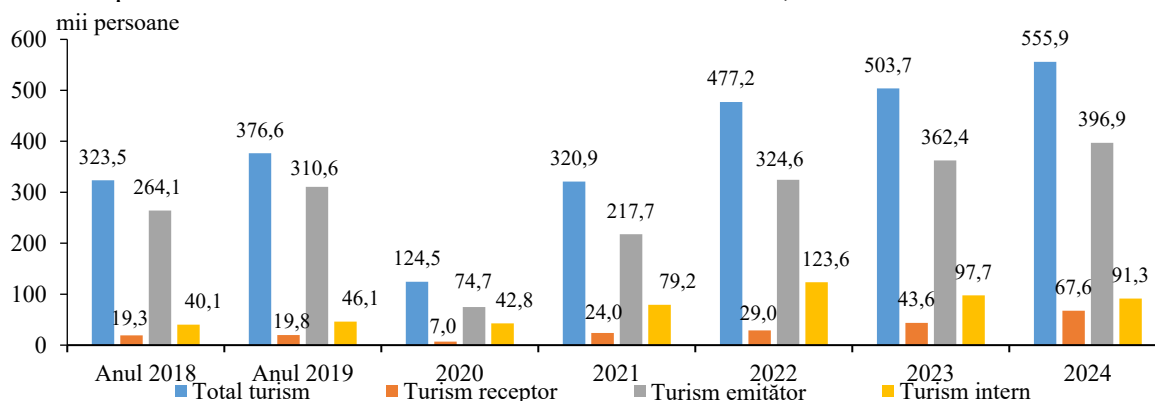

Figura 2. Evoluția numărului de vizitatori pe categorii de turism

Sursa: Banca de date statistice a Biroului Național de Statistică

Totodată trebuie subliniat faptul că interesul populației autohtone pentru a-și vizita propria țară s-a majorat, dacă în anul 2018 turismul intern a fost practicat de 40,1mii persoane, atunci în 2022 acest indicator a atins cota maximă reprezentând 123,6 mii persoane.

Un alt indicator care descrie fenomenele în domeniul turismului este încasările agențiilor de turism și turoperatorilor, care prezintă situația din punctul de vedere al agenților economici și cum contribuie această activitate la formarea PIB. Pentru a înțelege mai bine impactul acestor schimbări asupra industriei turistice din Republica Moldova, este relevant să analizăm evoluția încasărilor agențiilor de turism și a turoperatorilor.

Tabelul 1. Evoluția încasările agențiilor de turism și turoperatorilor

Anii	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Total încasări	2191,1	2509,1	782,8	2351,5	3320,2	4185,5	4622,1
Turism receptor	75,4	82,4	7,3	17,0	34,5	45,6	66,5
Turism emițător	1979,6	2292,1	718,9	2201,2	3090,8	3924,0	4343,0
Turism intern	136,1	134,6	56,5	133,2	194,8	215,9	212,6

Sursa: Banca de date statistice a Biroului Național de Statistică

Conform datelor din tabelul 1, volumul total al veniturilor din activitatea turistică în ultimii 6 ani s-a dublat, dacă în 2018 acestea erau de 2191 milioane lei, în 2024 acestea au atins cifra de 4622 de milioane. Desigur că cea mai mare pondere o reprezintă turismul receptor care în 2024 a reprezentat aproximativ 94% din volumul total din această activitate. Cu toate acestea majorându-se și volumul veniturilor din prestarea serviciilor în cadrul turismului intern.

În ceea ce privește turismul receptor volumul veniturilor obținute din cadrul acestuia, în pofida faptului că în ultimii trei ani sunt în continuă creștere, totuși nu ating valorile de până la pandemia COVID-19, în 2019 veniturile din acest tip de turism au constituit 82,4 milioane, iar în 2024- 66,5 milioane.

Scăderea semnificativă a veniturilor din turismul receptor în Republica Moldova poate fi atribuită mai multor factori, în ciuda creșterii numărului de turiști străini în perioada 2018-2024. Deși numărul turiștilor străini a crescut de la 19,3 mii în 2018 la 67,6 mii în 2024, veniturile generate de aceștia nu au crescut proporțional, indicând o posibilă scădere a cheltuielilor medii per turist.

Un factor important este orientarea predominantă a industriei turistice moldovenești către turismul emițător, care a reprezentat aproximativ 94% din veniturile totale din turism în 2024. Aceas-

tă dependență ridicată de turismul emițător sugerează că o mare parte a activităților agențiilor de turism și turoperatorilor se concentrează pe facilitarea călătoriilor moldovenilor în străinătate, mai degrabă decât pe atragerea turiștilor străini în țară.

În plus, deși numărul de structuri de primire turistică a crescut de la 249 în 2015 la 300 în 2024, această creștere a infrastructurii turistice nu pare să fi fost însoțită de o creștere corespunzătoare a veniturilor din turismul receptor. Aceasta poate indica faptul că, deși există mai multe facilități de cazare, acestea nu reușesc să atragă suficienți turiști străini sau să genereze venituri semnificative din partea acestora.

Pentru a inversa această tendință, ar fi necesară o strategie națională axată pe promovarea Republicii Moldova ca destinație turistică atractivă pentru vizitatorii străini, diversificarea ofertei turistice și îmbunătățirea serviciilor pentru a încuraja cheltuieli mai mari din partea turiștilor.

Avantajele competitive-cheie ale Moldovei, clasamentele în baza calității în comparație cu concurenții noștri apropiați sunt: vinul legendar și cele mai mari beciuri din lume, ospitalitatea, diversitatea și caracterul multicultural al Gastronomiei, patrimoniului Cultural.

Cele mai mari provocări sunt infrastructura deficitară, în special în zonele rurale, ceea ce îngreunează accesul turiștilor, promovarea internațională este slabă, iar Moldova nu reușește să își consolideze o imagine de destinație turistică atractivă, problemele de mediu, precum gestionarea ineficientă a deșeurilor și defrișările ilegale, afectează ecosistemele naturale și reduc atractivitatea turistică. Lipsa investițiilor, atât din partea statului, cât și din partea sectorului privat, limitează dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.

În ciuda provocărilor, Republica Moldova are multiple oportunități pentru dezvoltarea turismului: (1) Digitalizarea și utilizarea noilor tehnologii; (2) Turismul vitivinicol; (3) Integrarea Moldovei în circuitele turistice internaționale; (4) Accesarea fondurilor europene ar putea sprijini inițiativele de ecoturism și conservare a patrimoniului cultural.

În alte țări din Europa de Est, turismul sustenabil a fost stimulat prin dezvoltarea infrastructurii ecologice și prin implicarea activă a comunităților locale. De exemplu, România și Georgia au implementat strategii eficiente de promovare a turismului rural și cultural. În Republica Moldova, unele inițiative locale, cum ar fi Festivalul Vinului sau rutele turistice rurale, au demonstrat că există un interes crescut pentru turismul autentic. Extinderea acestor inițiative și colaborarea între antreprenori și autorități ar putea spori atractivitatea turistică a țării.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Turismul din Republica Moldova are un potențial considerabil, dar dezvoltarea sa este îngreunată de numeroase provocări. Cu toate acestea, oportunitățile oferite de digitalizare, turismul vitivinicol, perspectivele de dezvoltare ale ecoturismului și cel cultural, și parteneriatele internaționale pot contribui la creșterea competitivității sectorului. Este esențială implementarea unor politici coerente care să sprijine turismul durabil și să asigure o dezvoltare echilibrată. Investițiile în infrastructură, marketingul turistic, educația forței de muncă și accesarea fondurilor europene sunt pași esențiali pentru transformarea Moldovei într-o destinație turistică competitivă pe termen lung.

REFERINȚE :

1. Biroul Național de Statistică (2025) *Produsul Intern Brut pentru trimestrul IV și anul 2024*. <https://www.statistica.gov.md>
2. Biroul Național de Statistică (2025). *Turism*. <https://www.statistica.gov.md>
3. Biroul Național de Statistică (2025). *Activitatea turistică a agențiilor de turism și turoperatorilor în anul 2024*. <https://www.statistica.gov.md>
4. ONU Turism (2024). <https://www.unwto.org/fr/tourisme-developpement-durable>

Coordonator științific: POPOVICI Lia,

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: liyapopovici@gmail.com